

Langlopende handelsovereenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg, enerzijds, en de Volksrepubliek Bulgarije, anderzijds met Protocol en Bijlagen, Sofia, 13 mei 1970

BRIEF VAN DE MINISTER VAN
BUITENLANDSE ZAKEN

Nr. 1

's-Gravenhage, 7 april 1971.

Ter griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen: 20 april 1971.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden der Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van Suriname onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen te kennen worden gegeven uiterlijk op 22 mei 1971.

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, alsook naar het eerste lid van artikel 24 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U Hoogedelgestrengte hierbij de Franse tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van de op 13 mei 1970 te Sofia tot stand gekomen langlopende handelsovereenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg, enerzijds, en de Volksrepubliek Bulgarije, anderzijds, met Protocol en Bijlagen (*Trb.* 1970, 133).

Een toelichtende nota bij deze overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft zal deze overeenkomst voor het gehele Koninkrijk gelden.

Aan de Gouverneurs van Suriname en de Nederlandse Antillen is verzocht hogergenoemde stukken op 20 april 1971 over te leggen aan de Staten van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen.

De Gevolmachtigde Ministers van Suriname en van de Nederlandse Antillen zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. LUNS.

De onderhavige Handelsovereenkomst (*Trb.* 1970, 133) is de vierde waarop de Benelux-handelsbetrekkingen met Bulgarije zijn gebaseerd. Het eerste akkoord van 19 maart 1960 (laatstelijk *Trb.* 1967, 51), werd van jaar tot jaar stilzwijgend verlengd tot de vervanging door een meerjarig akkoord d.d. 16 juli 1965 (laatstelijk *Trb.* 1967, 52; *Bijl. Hand. I* 1965-1966, nr. 121, en *Bijl. Hand. II* 1965-1966 – 8512 (R 519)), dat geldig was voor de jaren 1965 tot en met 1967. Aan de Bulgaarse wens voor de periode daarna opnieuw een driejarige overeenkomst te sluiten konden de Benelux-landen destijds niet voldoen als gevolg van de E.E.G.-afspraken geen handelspolitieke verplichtingen aan te gaan voor het tijdvak na 31 december 1969. Bij de keus tussen een tweejarig akkoord voor de periode 1968-1969, waarin een E.E.G.-revisieclausule diende te worden opgenomen, en een éénjarig akkoord dat van jaar tot jaar stilzwijgend zou kunnen worden verlengd en waarin een dergelijke clausule niet nodig was, gaf Bulgarije de voorkeur aan de laatste mogelijkheid. Deze éénjarige Benelux-Bulgaarse Handelsovereenkomst (*Trb.* 1969, 20; *Bijl. Hand. II* 1968-1969 – 10 129 (R 700)) werd op 25 november 1968 ondertekend. Het was de eerste overeenkomst met Bulgarije, waarbij op grond van de nieuwe Benelux-handelspolitiek de invoer uit dat land voor

Aan
de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

een groot deel op autonome wijze werd geliberaliseerd van de mogelijkheid tot verlenging werd gebruik gemaakt voor 1969 en vervolgens voor 1970. Deze laatste verlenging vond plaats in afwachting van de totstandkoming van een nieuwe overeenkomst. Over deze nieuwe overeenkomst, welke thans ter goedkeuring voorligt, werd van 12 tot en met 30 januari 1970 te Brussel onderhandeld. Ondertekening volgde te Sofia op 13 mei 1970 bij gelegenheid van het bezoek van de Belgische Minister van Buitenlandse Handel aan Bulgarije.

De nieuwe overeenkomst komt in grote lijnen overeen met het eerdergenoemde akkoord van 25 november 1968, dat ingevolge artikel XV (nieuw) komt te vervallen. De looptijd bedraagt vijf jaar (1-1-1970 t/m 31-12-1974), naar analogie van eerder tussen E.E.G.-landen en Oosteuropese staten voor de periode na 31 december 1969 gesloten handelsakkoorden. Het eerste van deze 5-jarige akkoorden was het op 26 mei 1969 te Moskou ondertekende „Accord sur la coopération commerciale et économique” tussen Frankrijk en de U.S.S.R.

Tijdens de onderhandelingen te Brussel is in het bijzonder aan de hierna genoemde onderwerpen aandacht geschonken.

In de eerste plaats was van Bulgaarse kant de wens geuit in de Overeenkomst het beginsel neer te leggen van de meest begunstigde natie op een groot aantal gebieden. Van Beneluxzijde werd gesteld, dat een dergelijk beginsel, voor zover het betreft het terrein buiten het kader van de overeenkomst, moeilijk kon worden geregeld in een contingentair akkoord als het onderhavige, dat na een zekere periode vervalt en partijen mitsdien zou verplichten op dit onderwerp periodiek terug te komen. Bovendien kon voor het onderwerp van de meestbegunstiging in een afzonderlijke briefwisseling (*Trb.* 1970, 133, onder rubriek J. Gegevens, nrs. I en II) bij de overeenkomst verwezen worden naar de Nederlands-Bulgaarse briefwisseling van 1 en 9 maart 1922 („Recueil des Traités” van de Volkenbond, deel IX, blz. 266 e.v.), waarin is bepaald, dat

„... les produits originaires ou en provenance des Pays-Bas ou de leurs colonies qui seront impartés en Bulgarie, et les produits bulgares qui seront importés dans les Pays-Bas, seront, sous tous les rapports, réciproquement soumis au même traitement que les produits de la nation la plus favorisée.

Egalement, les personnes et sociétés ressortissantes des états susmentionnés, seront traitées de part et d'autre comme celles de la nation la plus favorisée”.

alsmede naar een Belgische brief van 8 februari 1926 waarin door de BLEU onder beding van wederkerigheid wordt verleend „le traitement de la nation la plus favorisée, en ce qui concerne le régime des importations et exportations de marchandises, le commerce, la navigation et le droit d'établissement”. Van Bulgaarse zijde werd hiermede ingestemd.

Een tweede punt vormde de Bulgaarse wens het goederenverkeer op grond van samenwerkingscontracten in het kader van de Nederlands-Bulgaarse Overeenkomst inzake economische, industriële en technische samenwerking (*Trb.* 1969, 57) en van de soortgelijke samenwerkingsovereenkomst tussen de BLEU en Bulgarije buiten het invoerregiem van de onderhavige overeenkomst te houden.

Voor zover geliberaliseerde goederen uit Bulgarije op deze wijze de Benelux-landen binnenkomen kunnen hiertegen uiteraard weinig bezwaren worden ingebracht. Wel echter wanneer in het kader van deze samenwerking importen zouden plaatsvinden van gecontingenteerde en dus potentieel marktgevoelige produkten. De Benelux kon aan dit Bulgaarse desideratum derhalve niet tegemoet komen. Bij wijze van compromis werd echter ingestemd met het Bulgaarse voorstel voor een artikel V, waarin partijen de wens uitspreken de ontwikkeling van de economische, technische en industriële samenwerking tussen op het grondgebied van de overeenkomstsluitende partijen gevestigde ondernemingen te vergemakkelijken en te bevorderen onder meer door het elkander (voor de duur van de overeenkomst) verlenen van meestbegunstiging op dit terrein, dat overigens geregeld is in de reeds genoemde, afzonderlijke samenwerkingsovereenkomsten. Overigens kan worden geconstateerd,

dat een dergelijke samenwerking tussen ondernemingen niet alleen in Bulgarije en Nederland maar in het algemeen in Oost- en West-Europa nog maar in een beginstadium verkeert. Het is ook duidelijk, dat de overheid in Oosteuropese staats-handellanden in het bevorderen en stimuleren van deze samenwerking een actievere rol kan spelen dan in het algemeen de Westeuropese overheid in de situatie van een vrije-markteconomie.

Belangrijk is verder de revisieclausule (artikel XV, lid 3) welke noodzakelijk is om aanpassing van de Overeenkomst aan eventuele handelspolitieke verplichtingen in het kader van de E.E.G. mogelijk te maken. Bij de onderhandelingen bleek het niet mogelijk de tot dusverre in de handelsovereenkomsten tussen de E.E.G.-landen en de Oosteuropese landen gebruikelijke, stringentere formulering van deze clausule te handhaven, welke toestond de overeenkomst te beëindigen indien herziening niet mogelijk zou blijken.

De thans overeengekomen clausule bepaalt, dat bij onderhandelingen vóór 1 januari 1975 in verband met noodzakelijke aanpassingen aan het E.E.G.-beleid rekening zal moeten worden gehouden met de fundamentele doelstellingen van de onderhavige overeenkomst.

De revisieclausule in deze verzwakte vorm was reeds eerder geïntroduceerd in het bovengenoemde Frans-Russische Akkoord van 26 mei 1969 en vormde voor de overige Oosteuropese landen uiteraard een aantrekkelijk precedent. Het gevolg is dan ook geweest dat de E.E.G.-landen genoodzaakt waren bij hun streven naar een gemeenschappelijke handelspolitiek deze formulering van de revisieclausule, althans voor de periode tot 1975, te accepteren voor de nadien door hen afzonderlijk gesloten meerjarige overeenkomsten met Oosteuropese staten.

Als gevolg van het Frans-Russische Akkoord kan ook worden gezien de in de bij de overeenkomst behorende brief (*Trb.* 1970, 133, onder rubriek J. Gegevens, nr. III) neergelegde intentie, de import in de Benelux-landen geleidelijk en in de mate van het mogelijke verder autonoom te liberaliseren. Op een dergelijke uitspraak werd van Bulgaarse zijde sterk aangedrongen. Hierbij wordt aangetekend dat het overgrote deel van de Bulgaarse invoer in de Benelux-landen reeds in de geliberaliseerde sector (lijst „Bu” bij de overeenkomst) plaats vindt. In 1969 was 88 pct. van de totale invoer geliberaliseerd.

Hoewel de Benelux-Bulgaarse handelsovereenkomst van 25 november 1968 stilzwijgend werd verlengd voor de periode 1970 heeft het handelsverkeer in overeenstemming met artikel XV, lid 2, evenwel sedert begin 1970 plaats gevonden op basis van de onderhavige overeenkomst. Dit betekent, dat de totale waarde van de contingenten voor 1970 voor de Bulgaarse export naar Benelux werd vastgesteld op ca. 170 mln. B.frs. (lijst „A-1970”) en voor de Benelux-export naar Bulgarije op ca. 1607 mln. B.frs. (lijst „B-1970”). Vergeleken met de lijsten voor 1969 vonden verhogingen plaats ten behoeve van de totale Benelux-export met 58 mln. B.frs. en ten behoeve van de Bulgaarse export, voor zover deze is gecontingenteerd, met ca. 15 mln. B.frs. De contingentslijsten zijn gehecht aan een Protocol, dat een integrerend deel van de overeenkomst uitmaakt. De autonome liberalisatielijst (lijst „Bu”) bleef ten opzichte van 1969 ongewijzigd. Overeenkomstig artikel XII van de onderhavige overeenkomst zal een Gemengde Commissie zo spoedig mogelijk bijeenkomen teneinde aan de Overeenkomstsluitende Partijen voorstellen te doen tot vaststelling van de contingentslijsten voor 1971.

Artikel XI van de overeenkomst verwijst naar de op 19 maart 1960 te Sofia tussen de Benelux-landen en Bulgarije gesloten Betalingsovereenkomst (*Trb.* 1960, 59). Hierin is bepaald, dat het betalingsverkeer zal plaatshebben in de valuta behorende bij de convertibele gulden – respectievelijk Belgische frankzone.

Met betrekking tot artikel XIII kan worden vermeld, dat de regeringen van Suriname en van de Nederlandse Antillen hebben medegedeeld het op prijs te stellen, dat de overeenkomst cum annex mede voor hun landen zal gelden. Voor wat betreft de toepassing van het gestelde in de bij de overeen-

komst behorende brieven I en II betekent dit, dat Surinaamse en Antilliaanse produkten in Bulgarije en Bulgaarse in Suriname en de Nederlandse Antillen de behandeling van de meest-begunstigde staat zullen genieten.

Bij de parafering van de overeenkomst zijn nog een aantal brieven gewisseld welke additionele importen in de Benelux van een aantal produkten toelaten (nieuwe aardappelen, alleen voor Nederland, alsmede zink- en walselijprodukten).

Ten slotte moge een overzicht worden gegeven van de ontwikkeling in het Benelux-Bulgaarse handelsverkeer sedert 1960:

Handelsverkeer Benelux-Bulgarije

jaar	Nederland		B.L.E.U.		x f 1 mln. Benelux	
	inv.	uitv.	inv.	uitv.	inv.	uitv.
1960	4,6	6,1	7,6	19,4	12,2	25,5
1961	9,8	6,1	8,6	12,9	18,4	19,0
1962	7,7	5,0	11,1	18,0	18,8	23,0
1963	6,0	7,0	10,9	13,4	16,9	20,6
1964	9,3	14,5	9,1	14,5	18,4	29,0
1965	13,4	42,6	9,0	16,9	22,4	59,5
1966	14,4	71,1	13,3	30,2	27,7	101,3
1967	8,6	50,2	10,8	61,2	19,4	111,4
1968	9,6	36,8	11,3	31,6	20,9	68,4
1969	19,3	27,2	18,0	16,0	37,3	43,2
1970 (8 mnd.)	20,8	16,1	15,3	29,3	36,1	45,4

De periode 1965-1968 wordt gekenmerkt door opvallende Benelux-overschotten. Deze situatie moet voornamelijk worden toegeschreven aan de export van kapitaalgoederen, zowel voor de BLEU, welke complete fabrieksinstallaties aan Bulgarije leverde, als voor Nederland, dat volledig ingerichte broeikassen met de daarbij behorende verwarmingsinstallaties exporteerde.

Inmiddels lijkt de ontwikkeling te wijzen naar een meer evenwichtige handelsbalans. De in 1969 gestegen Bulgaarse import in de Benelux-landen is voor een deel verklaarbaar uit de gestegen Beneluxvraag naar non-ferro metalen en walselijprodukten.

De Minister van Economische Zaken,

R. J. NELISSEN.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.